

MEMO

Aan: Gemeenteraad
Kopie aan:
Van: College van B&W
Datum: 14 januari 2025
Project: Loswal Kerkweg
Onderwerp: Samenvatting uitspraak rechtbank loswal Kerkweg te Giethoorn

De belangrijkste conclusies van de uitspraak van de rechtbank zijn:

1. **Functioneel daderschap:** De gemeente wordt niet aangemerkt als functioneel dader van het mechanisch laden en lossen, omdat zij voldoende maatregelen heeft genomen om overtredingen van derden te voorkomen.
2. **Handmatig laden en lossen:** Dit gebruik is toegestaan op basis van bestemmingsplan Giethoorn 2017, zowel voor particulier als bedrijfsmatig gebruik. Er is geen overtreding van het bestemmingsplan, dus handhaving is niet aan de orde.

Aanleiding:

Op 24 december jl. heeft de rechtbank Overijssel een uitspraak gedaan over het gebruik van de loswal aan de Kerkweg in Giethoorn. De uitspraak van de rechtbank Overijssel betreft een geschil over een handhavingsverzoek dat is ingediend bij het college van B&W van de gemeente Steenwijkerland tegen de rechtspersoon de gemeente Steenwijkerland met betrekking tot het gebruik, de aanleg en voorzieningen rondom de loswal aan de Kerkweg in Giethoorn. Hier is een samenvatting:

Kernpunten:

1. **Handhavingsverzoek:**
 - Het handhavingsverzoek had betrekking op de loswal aan de Kerkweg. De verzoekers tot handhaving hebben het college van burgemeester en wethouders van Steenwijkerland verzocht handhavingsmaatregelen richting de rechtspersoon de gemeente Steenwijkerland te treffen waardoor:
 - Het gebruik van de loswal voor het mechanisch laden en lossen wordt beëindigd;
 - Het gebruik van de loswal voor het handmatig laden en lossen voor bedrijfsmatige doeleinden wordt beëindigd;
 - De volgende voorzieningen worden verwijderd: de betonnen verharding van de oever inclusief de daarop aanwezige bolders, betonblokken, (verkeers)borden en de ophoging en vergroting van het parkeerterrein;
 - De volgende voorzieningen die eerder aanwezig waren ter hoogte van de molen worden hersteld: oprit, afwateringsgreppel, heg en hekken.
2. **Oordeel rechtbank:**
 - **Bestemmingsplan:** Bestemmingsplan Giethoorn 2017 is van toepassing, en niet een oudere versie, ondanks de vernietiging van een later vastgesteld bestemmingsplan uit 2020.
 - **Omgevingsvergunning:** De omgevingsvergunning van 2017 is in 2020 verlopen, waardoor de aanleg van de betonnen verharding en het parkeerterrein niet langer

gedekt zijn door een geldige vergunning. Ook ligt een deel van het gebruik van het parkeerterrein op de bestemming 'Groen'. Onduidelijk is of dit onder overgangsrecht valt zodat dit onvoldoende is gemotiveerd.

- **Overtredingen vastgesteld:** Het ontbreken van de benodigde vergunningen betekent dat sprake is van overtredingen met betrekking tot de aanleg van de verharding en het parkeerterrein. Het gebruik van het parkeerterrein op gronden met een 'Groen'-bestemming is eveneens twijfelachtig. De rechtbank geeft het college van B&W in overweging hiervoor alsnog een omgevingsvergunning aan te vragen. In het kader van de herinrichting van de molen aan de Kerkweg zal e.e.a. worden meegenomen.
- **Geen overtredingen vastgesteld:** Voor de overige onderdelen is geen overtreding vastgesteld waarbij voor het mechanisch laden en lossen de rechtbank vaststelt dat de gemeente Steenwijkerland niet als overtreder kan worden aangemerkt. De belangrijkste overwegingen van de rechtbank worden hieronder weergegeven.

A. Handmatig Laden en Lossen

De verzoekers van handhaving stelden dat het handmatig laden en lossen niet zou zijn toegestaan op grond van het bestemmingsplan Giethoorn 2017 omdat dit overwegend een bedrijfsmatig karakter had. Zij vroegen om handhavingsmaatregelen om dit gebruik te beëindigen. Het college van B&W stelde in deze procedure dat het handmatig laden en lossen is toegestaan op de gronden met de bestemmingen "Verkeer" en "Water". De Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State heeft in haar uitspraak van 20 juli 2022 (ECLI:NL:RVS:2022:2073) geoordeeld dat handmatig laden en lossen is toegestaan en geen onderscheid gemaakt tussen particulier en bedrijfsmatig gebruik.

- **Oordeel rechtbank:**

De rechtbank oordeelt dat handmatig laden en lossen (niet-mechanisch verladen) is toegestaan:

- Het bestemmingsplan Giethoorn 2017 staat dit gebruik expliciet toe.
- De Afdeling bestuursrechtspraak heeft geen onderscheid gemaakt tussen bedrijfsmatig en particulier gebruik bij handmatig laden en lossen.
- Het argument van de eisers dat geluidsaspecten het handmatig laden en lossen zouden verbieden, is onjuist. De rechtbank benadrukt dat de vernietiging van bestemmingsplan Giethoorn 2020 niet automatisch betekent dat handmatig laden en lossen in strijd is met de bestemming.

- **Gevolg:**

Het verzoek om handhaving tegen handmatig laden en lossen werd terecht afgewezen, omdat er geen sprake is van een overtreding van het bestemmingsplan.

B. Functioneel Daderschap

De vraag is of de gemeente Steenwijkerland als rechtspersoon kan worden aangemerkt als functioneel dader van de overtreding dat de loswal in strijd met het bestemmingsplan wordt gebruikt voor mechanisch laden. Het is namelijk niet de gemeente die deze overtredingen begaat maar derden (bedrijven en particulieren) die gebruik maken van de loswal. Om de gemeente als functioneel dader te beschouwen, moet worden beoordeeld of de overtreding redelijkerwijs aan haar kan worden toegerekend. De rechtbank past hiervoor de criteria uit recente rechtspraak van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State (bijv. ECLI:NL:RVS:2024:2393) toe.

- **Oordeel rechtbank:**

Er wordt niet voldaan aan de criteria in deze uitspraak. De rechtbank overweegt hiertoe het volgende:

- Het is voor de gemeente niet mogelijk om de gehele loswal af te sluiten om het mechanisch verladen bij de loswal te voorkomen. De gemeente moet immers zorgdragen dat het wel toegestane gebruik (handmatig laden en lossen) doorgang

moet vinden. Ook is sprake van openbaar gebied dat niet zomaar afgesloten kan worden.

- De gemeente heeft getracht het mechanisch verladen te legaliseren, hetgeen is doorkruist door een uitspraak van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State. Na deze uitspraak heeft het college gelijk actie ondernomen door mechanisch laden en lossen tegen te gaan, zoals het plaatsen van bebording, het informeren van ondernemers, het plaatsen van betonblokken en regelmatig uitvoeren van controles.
 - Het college heeft daarmee volgens de rechtbank voldoende zorg betracht om overtredingen te voorkomen, waardoor geen sprake is van aanvaarding van het strijdige gebruik.
 - Gezien deze omstandigheden is de gemeente niet aan te merken als functioneel dader.
 - **Gevolg:**
Omdat de gemeente geen functioneel dader is, kan het college van B&W naar aanleiding van het handhavingsverzoek van een derde geen last onder dwangsom of bestuursdwang opleggen aan de rechtspersoon de gemeente Steenwijkerland omdat het mechanisch laden te stoppen. De gemeente Steenwijkerland kan overtredingen die derden plegen door mechanisch te laden en lossen hetgeen in strijd is met het bestemmingsplan dus niet worden verweten.
-